
Arkivkode:

Orienteringssak

Sak nr.:

Møte: 02.11.10

Innspill til UiBs budsjett for 2011

1 Innledning

Forskningsutvalget har hvert år fremmet innspill i tilknytning til universitetsstyrets budsjettprosess og fordelingen av midler for etterfølgende budsjettår. Vanligvis har dette vært råd om særskilte strategiske forskningssatsinger og langsiktige prioriteringer. I påvente av en fornyet strategiplan, rettes oppmerksomheten i denne omgang mot prosesser som vil ha oppstart i 2011 og ha innvirkning på budsjettene i årene som følger. Dette gjelder i særlig grad utlysning av en nye midler til Senter for Fremragende forskning (SFF) og forventet deltakelse i nasjonalt - og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur. Det må presiseres at støttemidler til neste SFF-runde og egenandeler til infrastruktur, vil komme i tillegg til støtte til utvikling av søknader til EUs rammeprogram for forskning (FP7) og andre eksterne finansieringskilder, nasjonalt og internasjonalt.

Utvalgets innspill er primært et forsøk på å synliggjøre viktige forhold som knytter seg til universitetets forskningsvirksomhet og som vi kreve fremtidige budsjettavsetninger.

2 SFF - fremragende forskning

I forskningsmeldingen "Klima for forskning" heter det at for å bevare kvalitetspotensialet i norsk forskning best mulig vil regjeringen innføre SFF-ordningen som en varig ordning, med nye utlysninger hvert femte år. Ny utlysning vil etter planen komme i første kvartal 2011. Sentre for fremragende forskning opprettes for en tiårsperiode, med evalueringer underveis. For 13 av de 21 nåværende sentrene utløper perioden i 2013. Antallet nye SFFer fastsettes først når de nye sentrene pekes ut.

Forskningsutvalget har som en del av forberedelsen til en ny SFF-runde aktiv søkt kontakt med fagmiljøer som kan være potensielle søkere til nye SFF-er ved UiB, og har blitt orientert om mulighetene på følgende fagområder:

- **Etikk**
- **Bioinformatikk**
- **Klimadiskurs**
- **Epidemiologi**
- **Diabetes**
- **Store regioner i tid og rom**
- **Internasjonal helse**
- **Medievitenskap**

- **Konkurransopolitikk**
- **Nordområdene**

Utvalget har fått en orientering fra Det medisinske fakultet om fakultetets strategiarbeid, som bl.a. tar sikte på å identifisere sterke miljøer som kan legge grunnlaget for en posisjonering i SFF.

Utvalget har også drøftet en skisse til prosedyre for den interne søknadsprosessen. Et scenario A forutsetter at Forskningsrådet ikke vil legge begrensninger på antall søknader som kan sendes fra hver institusjon. Et scenario B forutsetter at Forskningsrådet vil begrense antall søknader hver institusjon kan sende. Utvalget la til grunn at Forskningsrådet vil fortsette sin praksis med å ha en prekvalifiseringsrunde. Skissen til intern prosess gjaldt prekvalifiseringsrunden og vil bli tatt opp til ny vurdering når utlysningstekst foreligger.

Utfordringene vil være store for de forskere og fagmiljøer som ønsker å søke om status som SFF. De vil ha behov for midler til å dekke frikjøp av sentrale forskere til å organisere søknadsarbeidet og til å utforme selve søknaden. Det vil i tillegg være behov for kontaktreiser til nasjonale og internasjonale partnere og til spesielle eksterne konsulenttjenester. Støtte til utvikling av søknader, vil være påkrevet i en prekvalifiseringsrunde.

Søknadsprosessen stiller skjerpede krav også til den administrative tilrettelegging og støtte. Ekspertisen ved Forskningsavdelingen vil bli bidra med verdifull kunnskap og erfaring om utforming av søknadene. Det vil likevel være behov for en tidsbegrenset og målrettet finansiell punktinnsats rettet mot fagmiljøene. En slik støtte vil øke sannsynligheten for suksess.

3 Infrastruktur – konsekvenser for UiBs investeringsplan

Norges forskningsråd startet i 2009 programmet Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR). Programmet har en ramme på 2.8 milliarder kr for perioden 2008- 2017. Programmet skal dekke finansiering av forskningsinfrastruktur av nasjonal karakter og internasjonalt samarbeid om infrastruktur inkludert deltakelse i European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). Det er tildelt 470 millioner kr i første utlysingsrunde og allokert 1. 1 milliard kr er til 5 ESFRI-prosjekter.

Forskningsmiljøet i Bergen fikk god uttelling i første utlysingsrunde av INFRASTRUKTUR med en samlet tildeling på 134 millioner kr av total bevilgning på 470 millioner kr. UiBs andel er ca. 64 millioner kr inkludert Aksis-prosjektet som var søkt fra UniResearch. Det vises for øvrig til orienteringssak om INFRASTRUKTUR.

Deltakelse i nasjonalt- og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur vil legge føringer på utformingen av UiBs strategi for forskning og ressursbruk. Rammen på 2.8 milliarder kr til INFRASTRUKTUR vil ikke kunne dekke alle de behov som er meldt inn til programmet. Det nasjonale veikartet og KDs vektlegging av EU-samarbeid peker mot en sterk satsing på internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur og nasjonal arbeidsdeling for å møte de utfordringene som er omtalt i forskningsmeldingen Klima for forskning.

Det er gledelig at 5 forskningsmiljøer ved Universitetet i Bergen har fått i oppdrag fra Norges forskningsråd å koordinere norsk deltakelse i ESFRI. I tillegg har NSD koordinatorsansvar for to viktige prosjekter og flere miljøer ved UiB er aktive deltakere i konsortier inkludert den nasjonale satsingen på biobanker.

UiB må regne med at tildeling av et nasjonalt koordineringsansvar følges av en forventning om at UiB sammen med sine partnere tar et ansvar for å bygge ut kompetanse tilknyttet infrastruktursatsingen på de fagområdene dette gjelder. Det samme vil også være aktuelt på fagområder der forskere har uttrykt sterkt ønske om å delta i nasjonale konsortier koordinert fra andre institusjoner og der faglig utvikling ved UiB vil være avhengig av slik deltakelse.

Prosjektene der UiB skal være nasjonal koordinator er kommet ulike langt i framdrift. ELIKSIR (bioinformatikk -nasjonal koordinator Mat.nat/UniRes) og CLARIN (språkteknologi- nasjonal koordinator Hum.fak) har mottatt støtte fra NFR i forberedende fase for å koordinere et norsk nettverk og vil søke om midler til konstruksjonsfasen i den kommende utlysning fra INFRASTRUKTUR oktober 2010. Disse to søknadene vil innholde finansieringsplaner med forslag til UiBs egen innsats.

EuroBioImaging (Biomedisin-Med.fak), EMBRC (Marinbiologi – Sars-senteret) og EPOS (Plate tektonikk.Mat.nat) søker midler fra INFRASTRUKTUR til deltakelse i preparatory phase. I tillegg har en norsk gruppe som ledes av Institutt for biomedisin UiB tatt initiativ til norsk deltakelse i INFRAFRONTIER - Preparatory Phase.

ELIXIR og EuroBioImaging bygger på FUGE-teknologiplatformer ledet av UiB og som allerede mottar støtte fra UiB, der UiB har forpliktet seg fram til 2012. Den norske ELIXIR-noden inkluderer prosjektet "Seq-eInfra supporting High Throughput Sequencing" som var UiBs 1. prioritet til kategorien e-infra i forrige utlysningsrunde av INFRASTRUKTUR. Dette prosjektet er nå oppført som investeringsklart på det nasjonale veikartet for infrastruktur.

Deltakelse i ESFRI vil medføre en videreføring av UiBs satsing på bioinformatikk og bioimaging.

Sars-senteret som er bedt om å koordinere den norske deltakelsen i EMBRC er ett av seks europeiske sentre som har en partnerskapsavtale med EMBL-Heidelberg. Senteret finansieres i et samarbeid mellom NFR og UiB. UiB har gitt tilsagn om å videreføre partnerskapsavtalen med EMBL. Videreføring av partnerskapsavtalen og rollen som nasjonal koordinator av norsk deltakelse i EMBRC må bygge på en avtale om NFR/KDs bidrag til finansiering av Sars-senteret etter nåværende avtaleperiode som utløper i 2013.

Teknologiutvikling i eksperimentelle fag gir oss også en ny utfordring. Implementeringen av den nye teknologien krever ny og høy vitenskapelige kompetanse, både eksperimentelt og i undervisningen. Deltakelse i nasjonalt - og internasjonalt samarbeid om ny forskningsinfrastruktur må samordnes med den interne kompetanseoppbyggingen ved UiB og følges opp i utdanningsprogrammene på mastergrad og PhD-nivå.

Det foreslås en strategisk avsetning på +30 mill. kr /år (2011-2013) øremerket delfinansiering av utstyr til innvilgete forskningsrådsprosjekter . Avsetningen kan fordeles med 15 mill.kr/år som disponeres av universitetsstyret, og 7.5 mill.kr/år hver over budsjettetrammen til Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet og MOFA.

4 Universitetsbiblioteket - Litteraturlbudsjett – digitalisering

Våren 2010 gjennomførte UB et pilotprosjekt for egenarkivering av vitenskapelige artikler fra UiB. Resultatene fra prosjektet var at økt tilgang til fagfelleverderte, vitenskapelig artikler ved å satse på egenarkivering i liten grad vil kunne oppnås ved frivillig innlevering.

Tilbakemeldinger fra fagmiljø tyder blant annet på at motivasjonen til å egenarkivere artikler i BORA er lav, dette selv om holdningen til Open Access i utgangspunktet er positivt. UB anbefaler at det blir opprettet et publiseringsfond til støtte for Open Access-publisering i tillegg til Universitetsstyrets anbefalinger om egenarkivering i forskningsarkiv i tråd med notat sendt 20.9. 2010 til Forskningsavdelingen.¹

UBs synspunkt er at en støtte til publisering åpent i kvalitetssikrede tidsskrift vil være den beste måten for UiB å oppnå målet om økt tilgang til forskningsresultater. Åpen tilgang til kvalitetssikrede vitenskapelige artikler fra institusjonen vil blant annet føre til økt synlighet for UiB i forhold til kriterier som for eksempel brukes i webometrics-rankingen og økt siteringsimpact.

Erfaringer derfra tilsier at dette er et tilbud som mange forskere er interessert i å benytte seg av. UB har tilsvarende erfaringer ved sin tidligere publiseringstøtte til BioMed Central tidsskrift. UB betalte gjennom medlemskap i for at UiBs forskere kunne publisere i OA-tidsskrifter fra BioMed Central (BMC). BMC er en utgiver av OA-tidsskrift med journaltitler innen biologi / biomedisin. På grunn av en svært kritisk budsjettsituasjon for UB ble det besluttet å si opp medlemskapet i BioMed Central fra 2010.

Størrelsen på publiseringsavgiften per artikkel i OA tidsskrift varierer mellom 3 000 og 25 000 kroner. Ut fra de erfaringene vi har så langt med OA-publisering i BioMed Central tidsskrift anslår vi at det bør avsettes cirka 1,5 til 2 mill NOK årlig som skal støtte åpen publisering ved UiB. Beløpet er forventet å øke, men dette må da sees i forhold til en mulig reduksjon av øvrige abonnemeter over tid (3-7 år).

Kriterier for å få støtte til åpen publisering må være at tidsskriftet er på nivå 1 eller høyere i NSD sitt kanalregister. Det er UHR sitt publiseringsutvalg som avgjør om tidsskriftet kvalifiserer for nivå 1 eller høyere etter forslag fra fagmiljøene.

Etter forskningsutvalgets oppfatning bør UiB etablere en støtteordning for åpen publisering i tidsskrift som et tillegg til å satse på åpen tilgjengeliggjøring av artikler i institusjonens forskningsarkiv (BORA).

I tillegg vil FU støtte at UiB setter av midler til elektroniske arkiv (backfiles) samt at det utformes en mer langsiktig plan for investeringer i e-ressurser

5 Avslutning

Utvalget ber om:

¹ Økt tilgang til forskningsresultater ved Universitetet i Bergen, Notat til Forskningsavdelingen fra Universitetsbiblioteket, 20 september 2010.

- at det stilles midler til rådighet i 2011 som kan støtte opp om de miljøene som ønsker å søke om status som Senter for fremragende forskning.
- at det i budsjettsammenheng tas hensyn til at UiBs deltakelse i nasjonale- og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur vil legge føringer på UiBs ressursbruk.
- at UiB etablerer en støtteordning for åpen publisering i tidsskrift

Saken legges med dette frem til utvalget for orientering.